

Den svenska kronan fortsätter vara svag

Den svenska kronan är märkligt svag. Finansanalytikern Peter Malmqvist konstaterade nyligen i Dagens industri:

"Den svenska kronan är industrivärldens svagaste valuta. Oavsett under vilken tidsperiod och mot vilket industriland vi mäter, har den svenska kronan försvagats markant.

Räknat från 1971 och justerat för skillnader i inflationstakt har exempelvis den danska kronan stigit med 90 procent, den norska med 65 procent och den finska marken med 55 procent mot den svenska kronan.

I länder som numera har euron, har valutans värde ökat med 60 procent i Tyskland, med 55 procent i Frankrike, och i Spanien har valutavärdet mer än fördubblats. Utanför euroländerna har den schweiziska francen stigit med hela 130 procent och det brittiska pundet med 45 procent. Utanför Europa har den japanska yenen stigit med 125 procent."

Det här är trevligt för exportföretagens ägare, men farligt för Sverige. Främst därför att den svaga svenska kronan på sikt kommer att leda till inflation. Men också därför att den konkurrenskraft som kommer av en undervärderad valuta inte är hållbar på sikt. Trycket på omvandling och förnyelse blir lägre, vi tror att vi klarar oss utan de forsknings- och utbildningsinsatser som är nödvändiga.

Jag har länge trott att den svenska kronan skulle stärkas. Bra svensk budget, stabil ekonomi, hygglig bytesbalans borde tala för stärkt krona. Men jag är inte längre lika säker. Det krävdes Greklandskris för att kronan skulle stärkas mot euron, men mot dollarn ligger den fortfarande över ju kronor. Med nuvarande något positiva signaler från USA är det risk att den stannar på den här nivån.

Företagen har rationaliserat i lågkonjunktur, behöver färre anställda

Trots att konjunkturen vänder kommer inte efterfrågan på arbetskraft att öka i samma takt. Krisen har lärt många företag att arbeta effektivare. Varje lågkonjunktur leder till nya sorts jobb, högre krav och färre anställda för att göra samma sak som fler gjorde förr. På lite sikt har dock Sverige snarast arbetskraftsbrist.

Mängder av enklare jobb är borta från alltid. Det krävs allt mer teoretisk grundutbildning för alla sorts jobb. Sverige har redan idag lägre utbildade arbetare inom industrin än i t ex Tyskland. Att en fjärdedel av varje årskull inte kan visa upp fullständiga betyg från gymnasiet är det största hotet mot både sysselsättning och välfärd. Vi riskerar att få en permanent undersysselsatt grupp samtidigt som vi får slåss med många andra länder om kvalificerad arbetskraft.

Varför väst kommer klara sig bättre än Kina

James Fallows på tidskriften The Atlantic är en av USA:s främsta journalister. I tre år har han bott i Kina och skrev i årets första nummer av tidskriften en artikel som jag citerade i förra nyhetsbrevet: "How America Can Rise Again".

<http://www.wastberg.se/viewnl.php?nid=271#section2>

I marsnumret skriver han om att vi tenderar att överskatta Kinas militära styrka och effektivitet. Kina är i en bemärkelse inåtriktad "The primary priority is domestic control och regim survival."

<http://www.theatlantic.com/doc/201003/china-cyber-war>

Det finns ofta i väst en övertro på kommunistiska diktaturers effektivitet. 1956 sa Sovjetunionens dåvarande härskare Nikita Chrusjtjov till västvärlden att "vi kommer att begrava er". Sputnik, den första satelliten i rymden, sågs som ett bevis på plansystemets överlägsenhet. Så sent som 1983 skrev Ingvar Carlsson, då vice statsminister, att "såväl Sovjetunionen som länderna i Östeuropa har genomfört en snabb industrialisering och har en hög bruttonationalprodukt. Det finns åtskilligt att invända mot systemet i dessa länder, men de bevisar ovedersägligen att kapitalismen inte har monopol på att skapa materiellt välstånd."

Kina kommer säkert att spela en ekonomisk huvudroll framöver och historien upprepar sig inte, men system där människor är fria har lyckligtvis visat sig starkast i längden.